

3. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: [Навч. посіб.] / К. В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.

Заборовец А.П.

старший преподаватель ФММ НТУУ «КПІ»

Кононенко Н.С.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ФИНАНСОВЫЙ АНАЛИЗ, КАК ОСНОВА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье рассмотрено понятие «потенциал», определены элементы управления финансовым потенциалом предприятия. Доказано, что важным элементом управления финансового потенциала является финансовый анализ предприятия.

Ключевые слова: управление, финансовый потенциал, финансовый анализ

Zaborovets O.P., Kononenko N.S.

FINANCIAL ANALYSIS AS A BASIS FOR THE FINANCIAL POTENTIAL OF THE COMPANY

In this article the concept of «potential», defined the elements of the financial potential of the company. It is proved that an important element of financial management capacity is a financial analysis. Keywords: management, financial potential, financial analysis

Keywords: management, financial capacity, financial analysis

Кириченко С.О.

старший викладач, ФММ НТУУ «КПІ»

Данилов А.В.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ СПЕКУЛЯЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Стаття містить відомості про стан ринків України з точки зору причин та обсягу фінансових спекуляцій, їх впливу на економічну діяльність підприємств.

Зазначено, що фінансові спекуляції ґрунтуються насамперед на купівлі-продажу фінансових та матеріальних активів, якими можуть виступати гроші, продукція, цінні папери тощо. Їх сутність полягає в штучному зростанні вартості активів, що створює пропорційні розриви

між ринками різних країн та може призвести до їх занепаду. Таке зростання, зокрема, за рахунок корпоративних запозичень, цін на нерухомість та іпотечного кредитування сприяло перегріву вітчизняної економіки у 2006 – 2008 роках.

Проведено аналіз сучасного розвитку фінансового ринку України, його мультивалютної системи та ступеню державної заборгованості. Окреслено перспективи, які чекають на державний сектор у наступних роках, та значення обсягу боргу для діяльності підприємницьких інститутів у країні.

У висновках зазначено перспективи розвитку фінансового ринку України, а також необхідні до прийняття державних заходів, серед яких фігурують стимулювання попиту на внутрішні ринки, розвиток торгівельно-інвестиційної інфраструктури та підвищення рівня внутрішньої конкуренції.

Ключові слова: фінансові спекуляції, інвестиційне середовище, фінансові кризи, боргові інструменти.

Вступ. На сьогоднішній день важливим аспектом ринкової діяльності підприємств є спекуляція. Потреба у дослідженні різних її аспектів полягає перед кожною компанією, яка бажає займатися ринковою діяльністю, адже спекулятивна діяльність має як позитивні, так і негативні наслідки, може пришвидшити обіг капіталів або ж призвести до банкрутства та занепаду економіки у регіоні. Слід розуміти різницю між спекулятивною діяльністю як частиною процесу розподілу вироблених ресурсів та коштів, та спекуляцією, яка є основою тіньової економіки.

У основі дослідження покладено вивчення ролі спекуляції у економіці та її вплив на сучасну ринкову діяльність підприємств.

Проблему впливу спекуляцій в світі досліджували в своїх працях Г. Беккер, М. Вебер, Р. Мертон, Е. Мейо, Т. Парсонс, Н. Смелзер.

Серед вітчизняних науковців, що присвятили свої праці проблемі подолання негативних наслідків фінансових спекуляцій в Україні, варто виділити А. Копитова, Г. Соколову, А. Шаповалова, І.В. Золотову, А.С. Зуєва, Л.В. Константинова, С.А. Ушакіна, Н.Н. Федотову, В.І. Чупрова.

На сьогоднішній день для України проблема фінансових спекуляцій є актуальною, істотною та важливою.

Постановка завдання. Метою дослідження є виокремлення тенденції спекулятивної діяльності підприємств в Україні, розроблення практичних рекомендацій щодо їх застосування у ринковій сфері.

Результати дослідження. Фінансова спекуляція – спосіб одержання прибутку за рахунок різниці у цінових коливаннях вартості фінансових і матеріальних активів без утворення нової (додаткової) вартості у їх кругообігу, коли створюється ілюзія вартості у відриві від дійсної економічної реальності цін [1]. Наслідком фінансових спекуляцій є

циклічні зміни стану ринків (фази «підйом-спад»), вони проявляються в переоцінці біржових товарів, цінних паперів, валюти, нерухомості. Спекулятивний капітал вкладається у короткострокові й портфельні активи, а його переміщення у вигляді так званих «гарячих грошей» стимулює спокуса одержання більш високого прибутку на зовнішніх ринках у порівнянні із внутрішнім (тобто, з ринком останнього перебування) [2].

Позитивною стороною фінансових спекуляцій варто назвати частину розширення характеристик ліквідності ринків та переформатування ризиків [1]. Але головною особливістю фінансових спекуляцій, що перебиває всі позитиви, є перетворення капіталу у функцію, тобто утворення незабезпеченого «макропузіря».

Інструментарій фінансових спекуляцій розкривається в тому, що можливість безпосередньо впливати на динаміку ринків мають великі портфельні інвестори [3]. Якщо говорити про ринок України, серед останніх переважають нерезиденти. Інвестори-спекулянти здійснюють придбання активів в ослабленій валюті, використовуючи для цього спеціальні фінансові угоди (спот, форвард, опціон та інші).

Розрізняють три основні форми фінансових спекуляцій. Насамперед, це відокремлене застосування деривативів (термінових похідних фінансових інструментів – гарантів, форвардів, опціонів, ф'ючерсів) без урахування вартості відповідних базових активів. По-друге, азіотажний розвиток боргових інструментів та кредиту, метою яких є фінансування економічних потреб на макро- і мікрорівнях [4]. По-третє, штучна капіталізація ринку пайових цінних паперів (у першу чергу акцій) при перевазі нерелевантної інформації. Фінансові спекуляції в міжнародному середовищі супроводжуються формуванням потоків євровалют і «доларизацією» регіональних економічних систем, що створюють загальне «тло» валютної номінації спекулятивних угод.

Кураж фінансових спекуляцій передує фінансовим кризам. Але спекуляції ніяким чином не є причиною криз [3]. Головна причина фінансових криз завжди полягає в асинхронності розвитку реального та фінансового секторів економіки, коли за спекулятивної ейфорії у різних сегментах ринку фінансовий капітал самовідновлюється у власному кругообігу і не використовується для фінансування виробничих проектів. Незбалансованість обсягів товарної й грошової маси виступає першопричиною фінансових спекуляцій та містить проблеми для регулювання економіки.

До наслідків фінансових спекуляцій й фінансових криз (спочатку передбачуваних, а згодом і дійсних) можна віднести економічні рецесії – як у різних країнах, так й у найбільш обтяжених зобов'язаннями галузях економіки, банкрутство підприємств та індивідуальних дебіторів; витік капіталу за межі країни; зростання інфляції й нових «пожежних» запозичень; зниження внутрішнього попиту на товари й послуги;

зменшення міжнародних резервів центрального банку; падіння суверенних і субсуверенних рейтингів й індексів; зростання соціальної напруги [2].

У 1998 році проблема спекулятивного розбалансування ринку спіткала Україну: за півроку курс гривні щодо долара США знизився практично втричі [5].

В Україні боргова складова спекуляцій означає зміну вектора активності запозичень із державного сектора на приватний і корпоративний, саме в цьому полягає основна відмінність спекуляцій в Україні в 2006-2008 роках та передкризової практики у другій половині 90-х років. Зокрема, за істотного зменшення державного прямого та гарантованого боргу (за даними Міністерства фінансів України – до 12,5% ВВП наприкінці 2007 року), корпоративний борг зростає дуже швидко. За результатами першого кварталу 2008 року загалом державний і корпоративний борг збільшився на 18,35% – до \$100 062 млн. (майже 58% ВВП країни), і, враховуючи короткостроковість корпоративних позичок (які до того ж переважно зовнішні), саме останні є більше небезпечними.

Стосовно найостаннішої боргової ситуації, на обслуговування боргу в 2013 році було спрямовано 21,3% ВВ і 41,3% експорту товарів та послуг. Лише за один рік на його погашення було витрачено 1,25 млрд доларів, причиною чого є попередні економічні негаразди країни, спричинені в тому числі й фінансовими спекуляціями на ринку.

За інформацією НБУ, в Україні рівень доларизації економіки у 2004 – 2007 роках оцінювався у межах 23-27%, однак, при цьому відбувалося послідовне зростання грошової маси іноземної валюти до \$17,85 млрд. в 2007 році, а за останній рік монетизація склала 42,3%. За оцінками інших експертів, рівень доларизації в Україні сягав 40% ВВП. У деяких сегментах – ще вище, зокрема, за станом на середину 2007 року 89% іпотечних кредитів, наданих на території України, були номіновані у доларах США. Тим не менш, за 2012 та 2013 роки ступінь доларизації економіки зменшився ще на 15 %, і вже не має того абсолютного впливу на національну валюту, як це спостерігалось раніше.

На сьогоднішній день різновид фінансових спекуляцій на кредитній основі чітко проявляється як у сфері нерухомості (ринок житлової іпотеки), так і на ринку загального споживчого кредитування [4]. Іпотечний ринок вирізняється тим, що за зростання цін на житло попит на нього не обов'язково спадає, а може навпаки зростати, особливо якщо житло купується не для комфорту, а для інвестицій і реінвестицій.

Прояв спекулятивного «перегріву» економіки України в 2006-2008 роках був спричинений зростанням трьох напрямків: цін на нерухомість (житло й землю); корпоративних запозичень, у т.ч. на євrorинках; обсягів іпотечного й споживчого кредитування [3].

Фінансова система України сформувалася як мультивалютна, коли значний обсяг активів і нагромаджень номінуються й здійснюються в іноземній валюті [4]. Фінансовий ринок України, як ядро фінансової системи держави, функціонує у більшій мірі на євроконтинентальних

початках, має помітний борговий характер та залишається фрагментарним із недостатнім захистом прав власності [3].

Банківські кредити переважають у сукупності боргових інструментів. Кредитний портфель банків України протягом 2010-2011 років збільшився в 6,6 рази, у т.ч. тільки в 2011-му – на 74,1 %, що у вартісному вираженні перевищило 485,5 млрд. грн. Частка кредитів у структурі банківських активів складає 78,4 %. За два останні роки суттєво зросли випуски корпоративних облігацій, розміщених на євrorинках. За підсумками 2011 року індекс ПФТС надзвичайно виріс (на 135 %), окремі відкриті пайові інвестиційні фонди (ПІФи) заявили про отриману прибутковість у межах 70 – 90 % річних. Індекс ПФТС при зростанні вгору перевищував зовсім недавно 1000 пунктів, тоді як його горизонтальне зростання – кількість акцій підприємств у листингу цієї біржі залишається практично стабільним у межах другої кількісної десятки. Але у 2008 році фондовий ринок України «провисав». Наприклад, у першому кварталі 2008-го індекс ПФТС знизився на 13 % (до цього, у січні-березні 2007 року зростання склало 62 %) [5]. За станом на 19 вересня індекс ПФТС просів на 65 %, і лише з кінця 2009 року ситуація почала змінюватися на краще.

Сучасний розвиток фінансового ринку України при порівнянні з характеристиками ринків інших країн вирізняється двома його особливостями:

а) швидке зростання кількісних показників та індикаторів – міжнародних резервів НБУ, обсягів грошової маси, капіталізації фондового ринку, іпотечного й споживчого кредитування;

б) все ще недостатньо сильне інтегрування у світову фінансову систему – ринок України вважається, безумовно, локальним у міжнародному порівнянні [4].

Одночасно зі значною присутністю нерезидентів у різних секторах фінансового ринку й переважною часткою експорту в структурі ВВП основоположні фактори впливу на ціни фінансових активів перебувають за межами економіки України, тобто центри ціноутворення на вітчизняні активи є зовнішніми.

Економіка стає дійсно ринковою не тоді, коли визнається такою міжнародними інститутами (що стосується України безпосередньо), адже зовнішні атрибути не завжди те саме, що із внутрішніми змінами. Очевидно, слід говорити про «ринковість» тільки після того, коли неформальні (довільні, хаотичні) норми економічної поведінки становляться формальними, юридично стандартизованими на засадах інтересів широкого, а не вузького кола осіб [4].

Висновки. Одним з першочергових загальнонаціональних пріоритетів потрібно визнати необхідність одержання Україною суверенного кредитного рейтингу інвестиційного рівня, що матиме позитивні наслідки для управління не тільки дебіторською позицією держави, корпоративних і муніципальних позичальників, а й буде визначати якість фінансового управління на всіх рівнях.

Провідними умовами стримування фінансових спекуляцій та попередження криз мають стати підтримка і розвиток національного реального сектора економіки, розвиток і реформування регуляторної, стимулювання внутрішнього попиту на фінансові активи інвесторів-резидентів, торговельної й інвестиційної інфраструктури ринку для підвищення довіри масових учасників ринку [5].

Актуалізуються питання підготовки законодавчо-нормативних актів із проблем становлення й регулювання інституту довірчого управління майном, у т.ч. і фінансовими активами, оскільки на сьогодні таке надзвичайно важливе поле діяльності фактично залишається все ще цілиним [4]. Необхідно, щоб державні регулятори більш активно використовували можливості учасників ринку, а для згладжування ринкової циклічності орієнтувалися на моніторинг оцінки й попередження ризиків у діяльності фінансових установ.

Для забезпечення належної стійкості вітчизняній фінансовій системі необхідна концентрація ринку по фінансових інститутах і диверсифікованість по фінансових інструментах з одночасними рестрикціями до переміщення спекулятивного капіталу; підвищення рівня внутрішньої конкуренції між фінансовими інститутами і їхньої конкурентоздатності в міжнародному порівнянні; легітимізація угод і розширення ємності організованого ринку, зростання його капіталізації; поширення традиційних (масових) фінансових послуг і продуктів з одноразовим впровадженням новацій у сфері фінансового сервісу [5].

Список використаних джерел

1. Дегтярева О. И. Биржевое дело : [учебник для вузов] / О. И. Дегтярева. – М.: ЮНИТИ, 2006. – 434с.
2. Драчев С. Н. Фондовые рынки : основные понятия, механизмы, терминология : [учебник для вузов] / С. Н. Драчев. – М: ЮНИТИ, 2008. – 321с.
3. Непомнящая О.В. Математическое обоснование эффективности спекуляций на фондовом рынке / О. В. Непомнящая // Инвестиционный банкинг – 2008 – №4 – С.14-18.
4. Кураж і ризики фінансових спекуляцій / Finance.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/90/all/2008/09/28/138462>
5. Солодилов А. К. Техника спекулятивных операций / А. К. Солодилов // Экономика и жизнь. – 2008. – №2. – С. 33 – 38.

Кириченко С.О.

старший преподаватель НТУУ «КПІ»

Данилов А.В.

студент НТУУ «КПІ»

ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВЫХ СПЕКУЛЯЦИЙ НА ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

Статья содержит сведения о состоянии рынков Украины с точки зрения причин и объемов финансовых спекуляций, их влияния на экономическую деятельность предприятий.

Указано, что финансовые спекуляции основываются в первую очередь на покупке-продаже финансовых и материальных активов, какими могут выступать деньги, продукция, ценные бумаги и т.д. Их суть лежит в штучном росте стоимости активов, что создает пропорциональные разрывы между рынками разных стран и может привести к их упадку. Такой рост, в частности, за счет корпоративных заимствований, цен на недвижимость и ипотечного кредитования содействовало перегреву отечественной экономики в 2006-2008 годах.

Проведено анализ современного развития финансового рынка Украины, его мультивалютной системы и степени государственной задолженности. Очерчено перспективы, которые ждут государственный сектор в последующих годах, и значение объема долга для деятельности предпринимательских институтов в стране.

В выводах названы перспективы развития финансового рынка Украины, а также необходимые действия со стороны государства, среди которых фигурируют стимулирование спроса на внутренних рынках, развитие торгово-инвестиционной инфраструктуры и повышение уровня внутренней конкуренции.

Ключевые слова: финансовые спекуляции, инвестиционная среда, финансовые кризисы, долговые инструменты.

Kyrychenko S.O., Danylov A.V.

THE IMPACT OF FINANCIAL SPECULATION ON THE UKRAINIAN ECONOMY

This article contains information about the state of the markets of Ukraine in terms of causes and volumes of financial speculation and their impact on the economic activity of enterprises.

There are indicated that financial speculation is based primarily on the purchase and sale of financial and physical assets, what is known as money, goods, securities, etc. Their essence lies in unit growth of the value of assets that generates proportional gaps between the markets of different countries and can lead to their demise. Such growth, in terms of corporate borrowing, real estate prices and mortgage lending has contributed to overheating of the domestic economy in 2006-2008.

There was made an analysis of modern financial market development in Ukraine, its multicurrency system and national debt raising. In the text were outlined the prospects that await the public sector in subsequent years and the value of debt for entrepreneurial institutions in the country.

In the findings there are identified prospects of development of the financial market of Ukraine, as well as necessary actions of the state, among which are mentioned stimulation of the demand in the domestic markets, the development of trade and investment infrastructure and increasing of the domestic competition.

Keywords: financial speculation, investment environment, financial crises, debt instruments.

Клименко О.В.

канд. фіз.-мат. наук, доц. НТУУ «КПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ФУНКЦІЙ EXCEL ДЛЯ РОЗРАХУНКУ АМОРТИЗАЦІЇ

Досліджено використання фінансових функцій Excel для розрахунку амортизації майна за різними методами.

Ключові слова: амортизація, знос, методи нарахування амортизації, фінансові функції Excel.

Вступ. Сучасні проблеми нарахування амортизації полягають, з одного боку, у задоволенні об'єктивної необхідності відтворення основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, з другого, – у поповненні Держбюджету. Систему створення та використання амортизаційних відрахувань регулюють нормативно-правові акти.

Поняття «Амортизація» визначено п.4 [1] як систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів, тобто первісної чи переоціненої вартості необоротних активів протягом терміну їх корисного використання за вирахуванням ліквідаційної вартості – коштів, які можна залучити шляхом продажу виведених з експлуатації об'єктів.

Знос необоротних активів – це сума амортизації об'єкта необоротних активів з початку його корисного використання. Отже, щомісяця нараховується амортизація, а накопичується знос.

П(С)БО 7 «Основні засоби» пропонує проводити нарахування амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) із застосуванням таких методів: прямолінійного; виробничого; кумулятивного; прискореного зменшення залишкової вартості; зменшення залишкової вартості.

За прямолінійним методом річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів. За виробничим методом місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. За кумулятивним методом річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до